

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

SENAT PREISKUJE DELO V MORNARICI.

Tajnik Daniels, ki je bil zasilan pred senatnim odsekom, ni hotel odgovoriti na vsa vprašanja.

IZDELOVALCI OROŽJA ZVAČAJO KRIVDO NA VOJNI ODDELEK.

Washington, D. C. — Mornariški tajnik Daniels in vrhovni izplačitelj McGowan sta bila prvi prič, zaslišani pred zborničnim mornariškim odsekom, ki ima preiskati delo v mornarici.

Majhna praska med tajnikom Danielsom in kongresnikom Brittenom je oživela preiskavo. Britten je vprašal, kakšne pritožbe je poslal podadmiral Sims mornariškemu departmantu.

«Mislim, da ni pravilno vprašanje, če se vpraša,» je rekel tajnik Daniels. «Povedal bom toliko, kot je bilo vprašano na odprti seji, da je admiral Sims dobil vse, kar je imela mornarica in mu je lahko dala.»

Tajnik Daniels je dejal, da misli, da ni pravilno razširjati pogojev iz častniške obojevalnice. Dodal je: «Mislim, da je zelo malenkostno in majhna kupčija.»

«Vprašam za fakta,» je rekel Britten. «Če imate kakšna fakta, dajte jih,» je odgovoril hitro tajnik Daniels. Britten je rekel, da pododsek menda ne želi, da se mu položijo le ugodne razmere.

«Če se zapovedujoči oficir tukaj ali na tujem pritoži,» je dejal Britten, «da ne dobi, kar želi, ali je pravilno vprašati o tem.»

«Pravim, da naj se ne vprašuje o tem, če se je spoznala vsaka zahteva admiralu Sims, radi evropske situacije,» je odgovoril tajnik Daniels, «ali če se je spoznala strategična stvar. Admiral Sims se ni pritožil. Vprašal je le za posebne more, da pridejo tje, ki jih nismo mogli poslati vsled drugega dela. Med admiralom in mornariškim departmantom vladala popoln sporazum.»

Tajnik Daniels je razložil v splošnem delo, ki ga vrši mornarica, pri tem se je izognil vsem faktorom, ki lahko koristijo sovražnikom.

Ko je razpravljal o lovcih na potapljače, je dejal, da jih smatra za potrebne, toda velikega navdušenja ni zanje, da ostanejo kot trajno orožje. Povedal je, kako staja mornarica gradi 424 glavni in drugih ladij.

Dejal je, da se avijatika v mornarici dobro razvija, toda ovire so v gradnji. Hvalil je sporazum, ki vlad med ameriško mornarico in zavezniškimi mornaricami.

Povdaril je, da je velika naloga v opremljenju trgovskih ladij s topovi.

Washington, 20. dec. — Voditelji družbe Colt Fire Arms Co., ki so bili danes zaslišani pred senatnim odsekom za vojaške zadeve, vračajo drug za drugim krivdo zaradi pomanjkanja orožja in streliva na vojni departmantu vlad. Louis Stoddard, podpredsednik Marlin Rifle korporacije je povedal, da je nagovarjal ordinarčni oddelek vojnega departmanta še preden je bila napovedana vojna, da bi se morala vlad pripraviti z orožjem in strelivom, toda vladni uradniki so ga zavrnili. Ako bi bili poslušali njegov nasvet — je rekel — bi bila ameriška armada danes bogatejša za 40.000 strojnih pušk, s katerimi se lahko opremi 4.000.000 mož.

Preiskava ordinančnega oddelka, ki je zanemaril tople obleke za mostove v taboriščih, se nadaljuje.

VOJAKI DOBE DOPUST.

Chicago, 20. dec. — Vojni departmantu v Washingtonu je po predložitvi poveljnikov iz večbišča Grant v Rockfordu, Ill., v toliko, da dobi vsakega 10.000 vojakov dopust pred božične praznike. Če zračna naloga je bila, da bi dobili dopust le kakih 800 prostovoljcev in sto častnikov.

SOCIALNA ZAKONODAJA V KONGRESU.

Socialistični kongresnik Meyer je podal predlogo, ki je bila sprejeta v odseku in pride pred zbornico.

DOLOČA SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Washington, D. C. — Rezolucija, predložena po socialističnem kongresniku Meyer Londonu, ki določa, da se imenuje komisija, da preišče potrebo uvedbe socialnega zakonodaja, pride pred kongresno zbornico, da razpravljajo o nji. Zbornični odsek je namreč sklenil soglasno, da jo kongresu ugodno priporoči.

Kongresnik Meyer London je pred odsekom s kratkim nagovorom priporočil svojo rezolucijo. Povdarjal je, da so se spremembe razmere v industriji, ker se je morala prilagoditi vojnim razmeram. Vse to je naložilo breme delavcem.

Rezolucija določa, da komisija obstoji iz petih članov: dveh delavskih zastopnikov, dveh delodajalskih zastopnikov in delavskega tajnika. Komisija naj ima pravico prirejanja v raznih krajih javna zaslijanja, zahtevati priče, da doprinesejo dokaze, in potovati v inozemstvo, da proučava sisteme socialnega zavarovanja, če tako zahtevajo razmere.

Led je prebit. Prvi koraki za uvedbo socialnega zavarovanja so storjeni in nadaljevali bodo z njimi, dokler vprašanje socialnega zavarovanja ne bo rešeno.

POGAJANJE V ST. PAULU.

St. Paul, Minn. — Delavski tajnik Wilson je na javnem slišanskem shodu apeliral na vse industrijalne bojne moči v Združenih državah, da se boljše organizirajo in delajo na to, da pride do boljše sporazuma med delavci in delodajalci. Delavski tajnik načeluje pogajalni komisiji, ki ima izravnavati spor med štrajkujočimi cestnozelezniki in uslužbenci in državno varnostno komisijo.

«Velika množina materiala je za opremo armade na fronti potrebna,» je rekel delavski tajnik Wilson med drugim. «Potrebujemo najpopolnejšo organizacijo naših domačih moči in največje delavnosti, da izvršimo to opremo. Iz tega sledi, da bodo naši industrijalni spori odloženi, da konča vojna.»

«Nastop delavcev in delodajalcev je povzročil mnogo industrijalnega nepokoja. Kakor hitro obe stranki spoznata, da so naše naprave v tej vojni v nevarnosti in da je treba v interesu splošne javnosti prinesti žrtve, tedaj je tudi mogoče izravnavati spore.»

«Če je treba to spraviti v en stavek, kar je največja potreba naše dežele, potem bi rekel, da je duh samopozrtvovalnosti za splošno stvar — žrtvovanje našega ponosa, naših predsodkov, naše nezaupnosti in našega materialnega blagostanja potrebno, da naše demokratične ustanove obstanejo še nadalje in da si naši otroci nemoteno od avtokratičnih evropskih sil lahko volijo svojo usodo.»

PTIČKI SO SE UJELI.

Chicago, Ill. — Določba zahteva, da morajo biti vsa jajca pravilno zaznamovana, ki prihajajo iz hladilnih shramb na trg.

Trije groceristi, Walter Kelbo, Peter Shines in bratje Lambrand se niso, ravnal po tej določbi in morali so na sodišče, da se zagovarjajo.

Več prič je izpovedalo, da so mislili, da so kupile sveža jajca. Sodišče je obsodilo groceriste na denarno globo.

VREME.

Chicago in okolica. V petek dež in mrzlo proti večeru. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah 42. Sonce izhaja ob 7:14 zahaja ob 4:21.

OGROMNA SETEV ZIMSKE PŠENICE.

42 milijonov akrov posejanih z ozimino in pričakovati je bogat pridelek kljub suši v novembru.

POROČILO POLJEDELSKEGA DEPARTAMENTA.

Washington, D. C. — Ogromno je zemljišče, ki je bilo letos posejano s zimsko pšenico, toda pridelek ne bo velik v primeri s posejavo. Poljedelski departament naznanja, da bo pridelek ozimne znašal po dosedanjih cenitvi 540.000.000 bušljev. Seveda bo končni pridelek nad ali pa pod to cenitvijo, kajti množina pridelka je odvisna od vremena.

Poročilo poljedelskega departamenta pravi, da je 42.170.000 akrov posejanih z ozimino. Letošnje posejane zemljišče je za štiri odstotke večje kot lani. Priporočali so, da posejejo 47.337.000 akrov z ozimino, da pridelajo v prihodnjem letu 1.000.000 bušljev pšenice. Da niso posejali toliko akrov s pšenico, ni krivda na strani farmerjev. Krivo temu je vreme, pozna žetev drugega pridelka, pomanjkanje farmerskih delavcev itd.

Jesen je bila v mnogih krajih suha, posebno na jugozapadu — v Kansasu, Oklahomi in Texasu. Ravnotako je bila suša v severozapadu — v Idaho in Washingtonu.

V letu 1914 je bilo posejanih 42.012.000 akrov z ozimino, pridelane je bilo 684.990.000 bušljev pšenice.

Z zimsko ržo so posejali 36,6 odstotkov več zemljišča kot v prejšnjem letu. Največ so k temu pripomogli farmerji v Severni Dakoti, ki so letos podvojili zemljišče, na katerem so sejali ržo. Ržo so posejali 6.119.000 akrov sveta in pričakujejo 85.000.000 bušljev rži. V letu 1917 so pridelali okoli 75.000.000 bušljev rži, v letu 1916 pa le 49.000.000 bušljev.

Delavski departament je priporočil, da letos posejejo več ozimne kot draga leta, da bo pridelek tako velik, da odgovarja vsem potrebam. Letošnji pšenični priemanjkljaj je povzročil, da je treba znižati konzum pšenice, da je bo dosti do prihodnje žetve in mlatve. Tako je na primer živilska uprava uvedla brezpenične dneve in priporočila, da se ljudje v večji meri poslužijo koruzne moke.

Lani je huda in ostra zima povzročila, da se ni obnesla pšenica. Letos je pa suša ovirala vzklajanje pozno sejane ozimine. Letošnji november je bil tako suh, da že mnogo let ne pomnijo take suše v novembru v Kansasu, v katerem posejejo največ zimske pšenice. Deležja v novembru je padlo 25 odstotkov pod normalo od vzhodnega Kansasa preko Iowe, v severnem Misouriju, v osrednjem in severnem Illinoisu, Indiani in Ohio.

Poljski departament pravi, da pridelek ozimine ni odvisen po popolnosti od dežja v poznem poletju in pozni jeseni.

VAŽEN ZAKLJUČEK PIVOVARNIŠKIH DELAVCEV.

Houston, Tex. — Konvencija organiziranih pivovarniških delavcev je sklenila, da naj zahtevajo pivovarniški delavci pri sklepanju novih pogodb, da dobe delavke ravnatoko visoko mezdno kot delavci.

MLADI SO ZAČELI.

Chicago, Ill. — Policijska Alica Clemens, ki ima nalogo, da pazi na tatove v velikih trgovinah v središču mesta, je aretirala enajst dečkov. Najstarejši med njimi šteje enajst let. Odvedli so jih na policijsko postajo in poklicali njih starše.

Mali arestantki so imeli edino skrb, kaj bodo večerjali. Večkrat so vprašali, kaj bo za večerjo, ko se je prek mesta razgrnila noč in ni še nihče prišel ponje.

EN POVELJNIK ZA ZAVEZNIŠKE ARMADE.

Združene države vtrajajo pri svojih zahtevih, da en sam general vodi operacije na zavezniških frontah.

PRVENSTVO ZA POVELJNIKA GRE FRANCIJI.

Washington, 20. dec. — Državni tajnik Lansing je danes izjavil, da bo on ali predsednik Wilson v par dneh objavil poročilo o rezultatu zavezniške konferenec v Parizu.

Pričuje se, da ameriška vlada v tem poročilu objasni svoje stališče napram Rusiji in obenem poda sugestij, za večje edinstvo v militarističnih operacijah na zavezniških frontah.

Major-general Bliss in drugi člani Housejeve delegacije so prepričali predsednika, da edina rešitev militarističnega problema en sam poveljnik za vse zavezniške armade. Težave so y tem, kdo naj dobi to mesto, angleški ali francoski general.

Odkar so v Washingtonu neuradno namignili, da se spodobijo vrhovno vodstvo Franciji, ker se takorekoc največja vojna vrši na francoskih tleh, je naletel migljej na zelo sovražne odmeve v Angliji. Situacija v tem oziru je torej zelo delikatna. Sprva so pričakovali ameriški uradni krogi, da bo vlada direktno sugerirala to ali ono osebo za vrhovnega poveljnika, ali zdaj pa menda ne bo tega; Wilson hoče le omeiniti, da Amerika želi edinstvo v operacijah.

VLOMILO SO IMELI SMOLO.

Libertyville, Ill. — Veliko smolo so imeli rojari, ki so vlomili v tukajšnje prvo narodno banko. Porezali so vse telefonske žice, toda varnostna shramba je kljubovala njih prizadevanju.

PRIJATELJI NEMŠKE DEMOKRACIJE.

New York, N. Y. — Nemška organizacija, ki je poznana pod imenom «Prijatelji nemške demokracije», je izdala na državljane nemške narodnosti oklice, naj delajo na to, da Nemčija postane republika.

SOCIALIST IZVOLJEN V OBČINSKI SVET.

Milwaukee, Wis. — V osmem občinskem volilnem okraju je bil izvoljen socialist Edmund T. Melins. Dobil je 1008 glasov. Za njim je bil republikanec Louis A. Fous s 1318 glasovi, demokrat R. Mayor je dobil le 675 glasov.

ZAHTEVE ŽELEZNIŠKIH KURJAČEV.

Chicago, Ill. — Zastopniki železniških kurjačev, ki zastopajo organizacijo 75.000 članov, so naznanili svoje zahteve, ki jih predložijo železniškim družbam, ko bodo člani odglasovali o njih.

Kurjači zahtevajo povišanje meзде od 10 do 40 odstotkov. Za kurjače pri brzovskih, ki sedaj največ zaslužijo, zahtevajo le deset odstotkov, za kurjače, ki zdaj zaslužijo le \$2.50 na dan, zahtevajo 40 odstotkov.

Organizacija hoče pred vsem doseči minimalno dnevno mezdno \$3.50.

OBRAVNAVA RADI UMORA PROTI BRADENU JE PRIČELA.

Anderson, Ind. — Obravnava proti Marion Bradenu, ki je obtožen, da je umoril svojega svaka Frank Hodsona v avgustu, se je pričela.

Sodna dvorana je napolnjena s pričami in mrs. Ana Braden-Hodson-Brown, sestra obtoženca in ločena žena umorjenega, bo baje glavna priča.

VESTI O MIROVNIH PONUDBAH IN POGOJIH.

Bolševiki zahtevajo, da Nemčija privoli v mir brez aneksij, odškodnin in na temelju samoodločevanja narodov. Nemčija je obvestila Rusijo, da bo ponudila mir vsem zaveznikom. Washington je informiran o najnovejših nemških pogojih. — Civilna vojna razsaja v južni Rusiji.

London, 20. dec. — Po zadnjih vesteh iz Petrograda se zelo razširja oboroženi odpor proti bolševikom v južni Rusiji. Boji med kozaki in rdečo stražo se vrše ob Donu od Astrakana do Samara. V Caricinu vodi kozake neki menih s imenom Iljodor, čigar bojni klic je «Reši, o gospod, svoje ljudstvo!» V Guberniji Orenburg so kozaki okupirali Čeljabinsk. Centralna rada (vlada) v Ukrajini je odgovorila na ultimatum bolševikov, da noče prekiniti zveze s kozaki in proglasila je ukrajinsko (malorusko) republiko kot del vseruske federativne republike.

Petrograd, 20. dec. — Poročevallec «Evening Posta» javlja, da je Nemčija, ki pripravila splošno mirovno ponudbo zaveznikom, informirala bolševiško vlado, da so centralne države pripravljene upoštevati rusko mirovno formulo na temelju brez aneksij in odškodnin, toda zahteva o samoodločevanju narodov da ni praktična.

London, 20. dec. — Lloyd George je danes izjavil v parlamentu, da zavezniški zahtevajo upoštevati vse teritorije, ki so jih okupirale armade centralnih držav, in povrnitev škode. Vprašanje nemških kolonij se reši na mirovnem kongresu. Bodoči gospodarji teh kolonij se morajo ozirati na sentiment tamošnjega prebivalstva. Liga narodov, v kateri bi bila zastopana Nemčija s svojim zmagovitim militarizmom, bi bila velika farsa.

Washington, 20. dec. — Iz neutralnih diplomatskih virov je prišla vest, da bo Nemčija v svoji bojični mirovni ponudbi dovolila, da prebivalstvo v Alzaciji in Loreni odloči s splošnim glasovanjem, kam hoče spadati. Dalje je Nemčija pri volji prodati svoje kolonije Angliji in porabiti skupitvek za poravnaje škode v Belgiji, Srbiji, Rumuniji in severni Franciji.

Petrograd, 20. dec. — Leon Trockij, bolševiški minister zunanjih zadev, ni šel v Brest Litovsk na mirovno konferenco, kakor je bilo prej poročano. Nemški minister dr. Kuehlmann in avstrijski minister Černuška sta ga povabila na sestanek, toda Trockij je odgovoril, da mu ni mogoče zapustiti Petrograda.

Trockij je naložil ruskim pooblaščenecem, da naj na prvi seji s poslanci centralnih držav vprašajo, če so zadnji pripravljene sklepati mir na podlagi načela ruskih revolucionarjev: mir brez aneksij in odškodnin in da vsak narod odloča o svoji usodi.

Nemški delegatje so bili informirani, da morajo na to vprašanje dati natančen odgovor, ako se hočejo pogajati za mir.

Podrobnejše vesti o podpisaniju premirja govore, da so se vršile med Rusi in Nemci burne debate. V soboto popoldne so bili delegatje že tako razburjeni, da več ni bilo upanja na podpisane pogodbe. Tedaj so Nemci naskrat privolili v kompromis in podpisali pogodbo z majhnimi spremembami ob šestih večer. Ko je bila stvar v redu, je vstal general Hoffmann in dejal: «Zdaj več nismo sovražniki temveč prijatelji.» Rusi so pa odgovorili: «Mi nismo bili nikdar sovražniki demokracije v nobeni državi.»

Nemčija ponudi mir vsem zaveznikom. Petrograd, 20. dec. — Listi poročajo, da so centralne države obvestile rusko vlado, da hočejo ponuditi mir ententalnim zaveznikom. London, 20. dec. — Poročevallec lista «Evening Post» javlja iz Petrograda, da so pooblaščenec centralnih držav na prvi preliminarni seji mirovne konferenec v Brest Litovsku, da sta Nemčija in Avstrija sklenili ponuditi mir vsem zaveznikom; Bolgarska in Turčija sta naprošeni, da storita ravno to akcijo.

Ruski sovjet bo napel vse sile, da pridobi zaveznike za mirovno konferenco.

Iz Berlina poročajo skozi Amsterdam, da bo imel glavni državnozboraki odsek nemškega rajstaga posebno sejo, ki bo v zvezi z mirovnimi pogajanjmi. Berlinski listi še tolačejo ta korak, kakor da bo pri pogajanjih za mir sodelovala «volja ljudskih zastopnikov».

Petrograd, 20. dec. — Krilenko, vrhovni poveljnik revolucionarne armade je poslal novo pismo proti kozakom, katero so pojačali Ukrajinci s svojim vojaštvom. Vest, da se Kerenski bliža Petrogradu na čelu armade, ni resnična.

Nemčija je pravdočeno umaknila najboljše čete iz Rusije.

Paris, 20. dec. — Kolikor je tukaj znano, je Nemčija premetila vse vojske med 20 in 35 letom iz svojih divizij na ruski fronti, preden je bila podpisana pogodba za premirje. Te moči je nadomestila s starejšimi močmi in rekruti iz letnika 1919. Nemška armada na ruskem bojišču se torej ni nič zmanjšala po številu, toda njene najboljše čete so zdaj na zapadni fronti.

Vojno stanje v Petrogradu. — Civilna vojna v Rusiji.

London, 20. dec. — Delavskovojski svet je proglasil vojno stanje v Petrogradu. Ta korak je bil storjen, da se zatre izgredi, ki so nastali vsled splošnega uloma v vinarne in razgrajanja v mestu. Justični komisar pripravljala naredbo za obnovitev smrtno kazne, ki se ima izvršiti «nad sovražniki naroda».

Dalje javljajo iz Petrograda o ljutih bojih med bolševiki in ukrajinskimi četami v Odesi. Bolševiška rdeča straža je v premoči, toda Ukrajinci so se utrdili v opernem gledališču odkoder streljajo s strojnimi puškami na naprotnike, ki jih oblegajo.

Vojni komisar Krilenko poroča, da se bolševiške čete bližajo Kijevu. Vlada sovjeta je poslala ultimatum Ukrajincem, da morajo v osemindesetih urah odpovedati zvezo s kozaki, če ne, jim bodo bolševiki napovedali vojno.

Druga brzovjaka iz Petrograda pravi, da je kozaki general Kaledin ponudil mir bolševikom, ko so njegove čete reokupirale Rostov na Donu. Kaledin predlaga, da petrogradska vlada pripozi neodvisnost Dona in se ne vtika v zadeve kozakov.

Učinki ruske revolucije na Avstrijo.

Washington, D. C., 20. dec. — Vladni krogi so dobili informacije iz Cariba, da seme revolucije, ki ga sejejo ruski bolševiki v centralni Evropi, se razširja. (Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

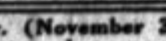
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v klepaju n. pr. (November 30-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Beseda o tem in ònem.

Delavci, plače in profit! — Kaj je vzrok večnega spora med delavci in delodajalci? Glavni vzrok je ta: Delavec zahteva toliko plače, da lahko živi, delodajalec pa zahteva nekaj tisočakov ali nekaj milijonov več kot mu je potrebno za življenje. Politiki, rodoljubi, uredniki in drugi, ki tarnajo, da bi moral delavec v sedanjem kritičnem času odnehati od svojih zahtev in na noben način ovirati proizvodnjo potrebščin, morajo vedeti, da mora delavec jesti tudi v vojnem času, medtem ko delodajalec ne sili neobhodna potreba, da bi moral narediti 500 odstotkov dobička. Zakaj tarnati ne obrnejo svojih objokanih oči proti podjetniku z besedo, da naj odneha od čezmerne profita?

Jeruzalem in Turki. — Častilec Alaha, so izgubili Jeruzalem in v enem oziru so lahko veseli. Dolga stoletja so Turki nosili odgovornost za prepire in pretepe, ki so se vršili med krščanskimi romarji raznih krščanskih sekt na svetih krajih v Jeruzalemu. Pravoslavni, katoliški, luteranski in kdove kakšni še kristjani so se zbirali pri Božjem grobu in se prepirali in lasali, čigava vera je najboljša in edino prava. Turki so se pa smejali in delali mir. Zdaj jim tega ne bo več treba. Alahovci bi morali biti hvaležni zaveznikom.

Ameriška grofica in sovražni inozemci. — Hči ameriškega milijonarja Vanderbilta se je pred nekaj leti omožila z madžarskim grofom Szecheniyem, ki je seveda podanik Avstro-Ogrske in zdaj sovražnik Amerike. Madžarski grof se je oženil z Američanko zato, ker mu je prinesla nekaj milijonov dolarjev in ameriška denarna "princeznja" se je omožila s potepenim in bankrotiranim grofom iz Ogrske zato, da si je kupila z nekaj milijoni grofovski naslov. Blagorodna gospa grofica je pa zdaj v Združenih državah in kot žena sovražnega podanika je po zakonu tudi ona sovražna inozemka. Hčere ameriških milijonarjev, ki si kupujejo za drag denar bankrotirane grofe, barone, lorde in druge plemenite zveri te vrste, bodo v bodoče bolj previdne.

Scheidemann in njegova kajzerska misija. — Filip Scheidemann, znani vodja večinske socialistične frakcije v Nemčiji — ki pa je danes že v manjšini — prenaša kajzerjevo pošto med Berlinom in Stockholmom. Scheidemann podpira kajzerjevo politiko z namenom, da "očuva Nemčijo pred barbarsko Rusijo". Tako je bilo rečeno v začetku vojne. Rusija je danes rešena barbarskega carizma, toda Scheidemann še ni rešen slepote. V Berlinu pravijo, da se vrši njegova misija v interesu 99 odstotkov prebivalstva, ki hoče mir. Ako ima Scheidemann za seboj devetindevetdeset odstotkov Nemcev, čemu potem berati pri Rusih za mir? Kdo pa je ostali en sam odstotek?

Pogodbe in pogodbe. — Pravijo, da so cene živčev zato tako visoke in da premoga zato primanjkuje, ker vlada ne more pomagati. Zakaj ne more pomagati? In zopet pravijo, da zato ne, ker imajo podjetniki pogodbe in se morajo ravnati po njih, dokler ne potečejo. Velepodjetniki so vedeli, kaj pride, pa so vnaprej pokupili kakih osemdeset odstotkov premoga v deželi in ogromno zalogo živil. Torej pogodbe! Kaj pa je s pogodbami? Ali se ne morejo taki sklepi prelomiti, kadar zahteva potreba? — Marsikateri državljani je delal sklepe, kako bo živel s svojo družino, skrbel za svoje otroke in opravljal razne posele; ali ko je prišel ukaz, da mora državljani v armado, so bili vsi njegovi sklepi takoj prelomljeni in vlada ni rekla, da ei v tem slučaju ne more pomagati. Potreba tako zahteva, toda kar velja za male ljudi, bi moralo veljati tudi za velike. In tem velikanom bi morala vlada reči: "Pokupili ste osemdeset odstotkov premoga in živil z namenom, da počnete s tem blagom, kar se bo vam poljubilo, ampak potreba zahteva drugače. Zato so vaše pogodbe neveljavne in mi

bomo stvar uredili tako, da ljudstvo ne bo trpelo draginje niti pomanjkanja."

Bančni ropi in cenzura fotoiger. — Čudna kombinacija, kaj? Ali vendar je tako pri nas v Chicagu. Banditje so zadnji četrtek oropali nadaljno banko in odnesli \$46.800 pri belem dnevu. Ravno tistega dne je bila v sodni dvorani sodnika Carpenterja vsa čikaška policija, kateri plačajo davkoplačevalci v mezdah \$45.520 na leto. Kaj se je zgodilo? Ali je bila policija pri sodišču zaradi kakega velikega zločina ali zarote proti življenju in lastnini? Kaj še! Policaji so bili tam vsled poskusa, da čikaška gledališča za premične slike ne smejo predstavljati neke fotodrame, katero je že odobril oficijelni zvezni cenzor. Mestni policijski cenzor Funkhouser — po rodu Nemec — pa hoče zabraniti vpriporitev te drame, ker je po njegovem mnenju nemoralna. Stvar je prišla pred sodišče in omenjenega dne je bila v sodilnici posebna predstava prizadete igre in policaji — kot veliki kritiki dramatične umetnosti! — so morali biti poleg.

Tako se postopa z ljudstvom. Policaji, ki imajo paziti na red in zločince, sede v dvorani in se pripravajo, kako dolga krila morajo nositi igralke, da ne bo žaljen njihov "moralni čut", medtem se pa roparji vozijo v avtomobilih od banke do banke in pri belem dnevu odnesejo \$46.800; od meseca aprila t. l. so že odnesli čez \$90.000. Poleg tega pa ljudstvo plača še \$45.520 policiji, da jih čuva pred roparji!

DOPISI.

Harwich, Pa. — Nikoli še nisem videl, oziroma čital dopisa iz tukajšnje naselbine. Uzrok je menda ta, da je tu samo pet slovenskih družin in nekoliko samecev. V splošnem so tukajšnji premogarji po narodnosti Poljaki, Rusi, Madžari in Italijani.

V enem tukajšnjih premogokopov se je pred kratkim smrtno ponesrečil neki Poljak. Korakal je v predoru po tiru, kar pridrvi za njim motor z naloženimi karami. Omenjeni se je umaknil na stran proge, ni pa videl, da je zavirač odpel polovico vozikov, ki so leteli k uhodu, z drugo polovico pa se je odpeljal naprej. Ko se je motorni operator s prvo polovico vozikov odpeljal mimo njega, je Poljak nadaljeval svojo pot po tiru, kar pridrvi za njim druga polovica vozikov, ki so ga popolnoma zmečkali. Hodnik ob strani proge je ves zasut s kamenjem tako da so premogarji prisiljeni hoditi po tiru. Dokaz, kako malo se družbe brigajo za varnost premogarjev. Sicer ni toliko grajati družbe kot rudniškega inšpektorja, kajti ta bi moral opozoriti družbo na nedostanke v jami. Vodstvo premogokopa pa le gleda, kako dobiti premog na površje z malimi stroški.

Pokojni zapuša tu sorodnike, v staremu kraju pa soprogo in pet nedoraslih otrok.

Razmere v pennsylvanskih premogokopih so v splošnem slabe. Tudi za varnost je slabo preskrbljeno. Pred tremi meseci sem čital oglaš, v katerem so ta rov hvall, kako da je varen in izvrsten zaslužek, sedaj pa vidim vso to varnost. Če zasuje izhod, kar se prav lahko zgodi, bi premogarji niti ven ne mogli.

Mene sicer niso premetili oglaš tukajšnjih rofov, nego pismo prijatelja, ki mi je pisal da so tu zelo dobri rovi. Ko sem prišel tu in pričel z delom, sem se prepričal, da vse skup ni vredno plačavega boba. Večina pennsylvanskih rofov ima kake vzroke, ki ovirajo premogarje pri delu. Eni so mokri, drugi so polni kamenja itd. Toda v svojih oglaših tega nič ne povedo. Venomer trobijo, vsi hočejo dober zaslužek, tu so vsi pogoji zato. Zasluži se od \$80 do \$150 na 14 dni. Pravilneje bi se morali ti oglaš glasiti takole: Premogarji, če se hočete v kratkem času iznebiti \$150, potem pridite v pennsylvanske ali ohijske rove. Tu so dani vsi pogoji, da lahko hitro potrošite vaše prihranke.

Je že res, da nekateri tudi zaslužijo tiste visoke plače, o katerih čitate v oglaših Prosvete. 6 do 10 slabih plač proti eni dobri pa nečje omenjati. Ko bi hoteli poročati o vseh slabih plačah, ki jih zaslužijo tukajšnji premogarji, potem vam jamčim, da bi morala Prosveta izhajati dvakrat na dan, ker bi v enodnevni izdaji ne bilo dovolj prostora za navažanje vseh nizkih zaslužkov. Opozorjam premogarje, naj se ne obražajo na bombastične oglaš pennsylvanskih in ohijskih rofov. Če zaslužite drugje po \$4 do \$6 na dan, kar osta-

nite, kjer ste, ker bo tako bolje za vas. Ako pridete sem, si ne boste nič prebrali, pač pa si nakopali nekoliko stroškov.

Rojakom širok Amerike voščim veselo božično praznike in srečno Novo leto.

Daniel Hwala.

Collinwood, O. — Naznanjam žalostno vest, da je tu preminula Franciška Baraga, rojena Šivec v najlepšem cvetu življenja, stara komaj 26 let. Tu zapuša soproga in tri nedorasle otroke. Bila je dobra žena svojemu soprogu in ljubeča mati svojim otrokom ter splošno znana po vsem Collinwoodu. O njeni priljubljenosti je dokazoval pogreb, ki se je vršil 13. t. m. Na krsto je bilo položenih več vencev od njenih sorodnikov, prijateljev in društev.

Pokojna je bivala v Ameriki 8 let. Poročena je bila 7 let. Doma je iz vasi Štorovo na Notranjskem. Tu zapuša poleg preje omenjenih tudi eno sestro, omoženo Mary Štokel in brata Ivana nekje v W. Virginiji, v staremu kraju pa staršice in eno sestro, omoženo Josipino Krašovec.

Pokojna je bila pred 14. dnevi še vesela in zdrava ter pela pesmice v krogu svojih otrok, sedaj pa jo zakriva težka gruda. Pride smrt, hočeš, nočeš, moraš, pa bodiš da si star ali mlad, nič ne izbira.

Zalujočemu soprogu Antonu Baragmu in vsem trem njegovim hčerkam izrekam moje sožalje.

R. S.

S. R. Z. še živi!

V New Yorku izhaja neki slovenski nabožni(?) mesečnik, ki je silno reven po vsebini. Sicer tega ni vzrok papir, na katerem se tiska, nego urednik, ki je eden največjih zagrzencev, kar je slovenskih duhovnikov v Ameriki. Ta franciškanški kazimir je sicer revež na duhu, toda dišijo ga druge lepe lastnosti, posebno v denuncijanstvu je precej izurjen. To vedo povedati mnogi slovenski duhovniki, ki so že imeli sitnosti vsled njegovih intrig. Lagati je sicer greh, toda v njegovem slučaju so laži odpuštljive. V slovenski javnosti ne šteje ničesar, ker ga ne marajo niti v njegovem lastnem laboru. Ker je to človek, ki reprezentira le 000, so ga od strani slovenskih listov pustili kar največ mogoče pri miru in mu niso delali reklame kljub nesramnim napadom v njegovem listu na vse, kar mu ni bilo po godu.

Trn v peti mu je tudi S. R. Z. Proti tej organizaciji on zabavlja na način, ki je v navadi le v najzakotnejših krčmah med ljudmi iz nižnj življenja. Koliko podlosti vsebuje ta človek, dokazuje sledeči članek, pardon-izbruh, ki je bil priobčen v zadnji številki pobožnega glasila:

"Z Bogom in Marijo za narod. Pod tem naslovom smo pred nekaj tedni povedali svoje mnenje o "Slovenkem republikanskem združenju." Danes lahko rečemo, da je tudi združenje — bilo. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira je imelo to združenje ba-

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Sedež v Chicagu, Ill.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. Konda, Ethin Kristan, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NAZGOVNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Ivan A. Kaker, Ivan Kušar, Anton Motz, Frank Mravlja, Jacob Muha, K. H. Pogodič, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Šavs, Frank Udovih, Andrew Vidrih, Stefan Zabrie, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozda še niso priglasili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno objavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljave je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.)

Slovenskemu Repub. Združenju so se doslej pridružile sledeče organizacije: Slovenska Narodna Podporna Jednota; zastopnika: Anton J. Terbovec in Matt Petrovič.

Jugoslovanska Katoliška Jednota; zastopnika: Anton Motz in Matt Pogorelec.

Slovenska Svobodomiselnna Podporna Zveza; zastopnika: Frank Bostich in Anton Zlogar.

Slovensko Podporno Društvo sv. Barbare in Slovanska Delavsk Podporna Zveza; zastopnika: Andrew Vidrih in Ivan A. Kaker.

Jugoslovanska Podporna Zveza "Sloga"; zastopnika: John Ermenc in John Bezel.

Slovenski Delavski Sokol "Chicago"; zastopnik: Ivan Kušar.

Slovenska sekcija Modern Woodman v Chicagu; zastopnik: Joseph Steblaj.

Slovenska sekcija Jugoslovanske Socialistične Zveze; zastopnik: Filip Godina in Frank Šavs.

Društvo Slovenija Č. S. P. B. J.; zastopnik: Frank Udovih.

Slovensko samostojno mladeniško podporno društvo Danica Chicagi; zastopnik: Frank Mravlja.

Slovenski Socialistični Klub (samostojen) in Slovanska Čitalnica v Milwaukee, Wis.; zastopnik: Leo Zakrajšek.

Zveza "Slovenski Izobraževalni Dom," Franklin, Pa.; zastopnik: Stefan Zabrie.

Slovenski Tamburaški in Pevski Zbor "Lira" v Chicagu; zastopnik: Jacob Muha.

Glasila S. R. Z. so sledeči listi:

Prosveta, zastopnik: Jože Zavertnik; Glas Naroda, zastopnik: Ludvik Benedik; Glas Svobode, zastopnik: Martin V. Konda; Proletarec, zastopnik: Ethin Kristan; Slovenija, zastopnik: Frank Veranič; Čas, zastopnik: Frank Kerže.

vladi, da bi vlada poslala našega Kristana v Rusijo. Vlada je pa baje dala odgovor, kakoršnega smo mi prerokovali naprej. Za božjo voljo, to mora biti v resnici ali nor, ali pa tako neveden, kder misli, da bo naša vlada priznala kak socializem Boljševikov, ali naših I. W. W. — Saj so to vendar v resnici samo pravi anarhisti, ki ne verujejo v drugo kot v revolucijo, upor, v umore in pože in pa izdajstva...

V prvem članku pod gornjim naslovom, na katerega opozarjajo, piše med drugim: "Kaj je Kristan? Socialist! Še več: vodja slovenskih zmernejših socialistov. Kaj je Konda? Socialist in sicer vodja slovenskih fanatičnih socialistov in če se ne motimo član organizacije I. W. W. Kaj je Godina? Socialist. Ka je Zavertnik? Socialist. Pojdite po vrsti vas ta imena in vsi ti možje s samo par izjem so socialisti! Niso demokratje, ki bi verovali v demokratično republikansko ustavo. Njih ideal je socialna revolucija. — Še več! Večina teh mož je proniciranih po svojih spisih in listih. In gremo staviti kolikor hočete, da je večina teh mož naša vlada v konfisciranih knjigah in zapiskih I. W. W."

To je duševna hrana, ki jo daje ta "nabožni" list. Ako bi ne imel drugega greha, je pisan v tako polomljeni slovenščini, da naravnost žali čut slovenskega jezika.

V neki števil. je pred nedavnem tudi namigaval, da je izvedel iz "verodostojnega vira," da so ti "rdečkarji" jako slabo zapisi pri vladi in če bo "kar na enkrat zagrmelo se ne bomo prav nič čudili."

Iz tega sledi, da so zavratno denuncirali vse, kar se je dalo. Za to so že sedaj na razpolago dokazi. V denuncijanstvu so se posebno odlikovali naši monarhisti. "Poslužimo se vseh sredstev, da ubijemo njihovo delovanje," je bilo njih geslo. Nišne de, če je tudi umazano, samo da služi svojemu namenu. V Washingtonu leže obtožbe proti slovenskim možem, ki so vse svoje življenje porabili v borbi za dobrobit naroda, da so plačani avstrijski špijoni. O tem se bo govorilo pozneje. Saj je ni konec sveta. Kolo časa se suče na 1rej in dela obračune. Vse pride na vrsto. Za denuncijanstva ni toliko odgovoren urednik omenjenega lista, kot ljudje, ki se sučejo

okoli "kancelarije," dasiravno tudi on storil vse, da spravi nje neljube može na vislice. To pa veda ni tako lahka stvar.

Kaj sledi iz vsega tega? To, je njihov glavni namen ubiti ganišestvo "Slovenskega republikanskega združenja in jo storiti nemogočo za vsako delovanje. Da se doseže ta namen, je potre pri vladi očrtniti najdelavnejše može in uspeh je dosežen. Pa bo šlo. Ko bomo enkrat na sledečem intrigam, bomo tudi mi pokazali našo moč. Slovenci so s rod, ki imajo tudi svoj ponos, ne bodo pustili, da bi se z našimi možmi postopalo kot z žrtvami povskih intrig.

Ali si morete misliti večje povščine kot je denuncirati po ne ljudi, ki so stali vedno v prvi vrsti proti gnili avstrijski vladi in trli zato preganjanje? In te zane taktike se poslužujejo ljudje, ki so bili v plačani avstrijski službi in se odkrivali ob vsaki priliki, ko je godba igrala cesarsko himno. Sodelovali so pri cesarskih slavnostih, kjerkoli je nanesla lila. To so ljudje brez prepričanja in brez značaja. Slovenci v dobro poznajo, toda vlada vas ne pozna. Ampak a tem še ni reno, da vas nikoli ne bo spoznala v vsi vaši nagoti. Tudi to pri sešasoma.

Slovenci, naši sovražniki so priti nam v vednem boju. V tem poslužujejo vsakovrstnega orožja. Denarja imajo v obilici. Po prmo Slovensko republikansko združenje z vsemi našimi silami izpopolnimo to organizacijo v najpodrobnejšem smislu, kajti le v tem pogojem nam bo mogoče odbiti sovražne udarce. Za boj potrebna sredstva.

Saj ni res, da je S. R. Z. bilo! Slovensko republikansko združenje je še in bo tudi ostalo. To nam dokazuje zanimanje naroda za to organizacijo. Stanavljajo se lokalni odbori. Prerajajo se shodi. Vedno močnejše smo. To je, kar dela našim protivnikom strah.

Naš program je jasen, vsakom razumljiv. Ne skrivamo ničesar. Ne odganjamo nikogar. Vsakom ki hoče delovati na tem programu nam je dobrodošel. Vsakom, ki je tudi resnično voljo pomagati našemu delu, se nam bo pridružil. S frazami ne bomo dosegli ničesar. Treba je dela, aktivnosti!

